

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 17.2.2011
COM(2011) 66 окончателен

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Образование и грижи в ранна детска възраст: да осигурим за всички деца най-добрия старт в живота за утрешния свят

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Образование и грижи в ранна детска възраст: да осигурим за всички деца най-добрия старт в живота за утрешния свят

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Бъдещето на Европа ще се основава на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Подобряването на качеството и на ефективността на образователните системи в целия ЕС е от съществено значение и за трите измерения на растеж. В този контекст образованието и грижите в ранна детска възраст (ОГРДВ) са най-важната основа за успешното учене през целия живот, за социалната интеграция, личното развитие и за шансовете за намиране на работа в бъдеще. Като допълват централната роля на семейството, образованието и грижите в ранна детска възраст оказват дълбоко и дълготрайно въздействие, което не може да бъде постигнато чрез предприети в по-късен етап мерки. Най-ранните преживявания на децата формират основата за всеки по-нататъшен досег с образованието. Ако в ранна възраст се положат здрави основи, обучението на по-късен етап е по-ефективно и е по-вероятно то да продължи през целия живот, като се намалява рискът от преждевременно напускане на училище, увеличава се равнопоставеността, що се отнася до учебните резултати, и се намалява цената, която обществото плаща под формата на изгубен талант и на публични разходи за социалната система, за системата на здравеопазването и дори за правосъдната система¹.

Като част от всеобхватната стратегия на ЕС „Европа 2020“ водещата инициатива „Младеж в движение“ подчертава ролята на творчеството и иновациите за нашата конкурентоспособност и за запазването на жизнените ни стандарти в дългосрочен план. В този контекст в инициативата се подчертава, че на *всички* млади хора трябва да предоставим шанс да развият своите заложби във възможно най-пълна степен. Образованието и грижите в ранна детска възраст имат потенциала да осигурят на всички млади хора добър старт в утрешния свят и да прекъснат цикъла, чрез който неравностойното положение на едно поколение се предава на следващото.

Ползите от висококачествено ОГРДВ са с широк обхват: те са социални, икономически и образователни. Образованието и грижите в ранна детска възраст ще играят ключова роля в полагането на основите за подобряване на уменията на бъдещите граждани на ЕС, позволявайки ни да посрещнем предизвикателството в средносрочен и дългосрочен план, както и да създадем една по-квалифицирана работна сила, способна да допринесе за технологичната промяна и да се приспособи към нея, съгласно изложеното във водещата „Програма за нови умения и работни места“². Данните ясно сочат, че получаването на висококачествено ОГРДВ води до значително по-добро представяне на международни тестове за основни умения като Програмата за международно

¹ Съобщение на Комисията „Ефективност и равнопоставеност в системите за образование и обучение“ (COM (2006) 481).

² Съобщение на Комисията „Програма за нови умения и работни места: европейският принос за постигане на пълна заетост (COM(2010)682).

оценяване на учениците (PISA) и Изследването за напредъка в уменията по четене в международен план (PIRLS), отговарящо на напредък от една до две учебни години³.

Висококачественото образование и грижи в ранна детска възраст позволяват на родителите по-добре да съвместят задълженията към семейството с професионалните задължения, като по този начин подобряват шансовете за намиране на работа. Образованието и грижите в ранна детска възраст подпомагат децата не само по отношение на по-нататъшното им образование, но също и по отношение на тяхната социална интеграция, като генерират благосъстояние и подобряват шансовете им за намиране на работа в бъдеще⁴.

ОГРДВ са също така особено полезни за децата в неравностойно положение, включително децата, произхождащи от семейства на имигранти или от семейства с ниски доходи. ОГРДВ могат да помогнат за избавянето на децата от бедността и от тежките проблеми в семейството и по този начин да допринесат за постигането на целите, заложили във водещата инициатива „Европейска платформа за борба с бедността“ от стратегията „Европа 2020“⁵.

Като дават на всички деца възможността и нужните средства да реализират своя потенциал, висококачественото образование и грижи в ранна детска възраст могат да имат сериозен принос за постигането, по-специално, на две от водещите цели в стратегията „Европа 2020“: намаляване на дяла на преждевременно напускащите училище под 10 % и избавяне на поне 20 милиона души от застрашаващата ги бедност и социално изключване.

Текущата ситуация и ролята на ЕС

До момента по-голямата част от действията на равнище ЕС бяха насочени към увеличаване на количеството, що се отнася до местата в детските заведения и в структурите за предучилищно образование, за да се даде възможност на повече родители, и най-вече на майките, да излязат на пазара на труда. На Европейския съвет в Барселона през 2002 г. държавите-членки се споразумяха до 2010 г. да осигурят места в целодневни официални детски заведения за най-малко 90 % от децата на възраст между 3 години и възрастта за започване на задължително училищно образование, както и за поне 33 % от децата на възраст под 3 години. Напредъкът е неравномерен. За децата на възраст до 3 години пет държави са надхвърлили заложената цел от 33 %, а други пет почти са я достигнали. Мнозинството обаче изостават, като осем държави са постигнали равнище от само 10 % или по-малко⁶. За децата на възраст над 3 години осем държави са надхвърлили заложената цел от 90 %, а други три почти са я достигнали. В близо една трета от държавите-членки обаче равнищата са под 70 %. През 2009 г. министрите на образованието затвърдиха този подход, като заложиха нов европейски референтен показател: до 2020 г. най-малко 95 % от децата на възраст между 4 години и възрастта за започване на задължителното образование трябва да

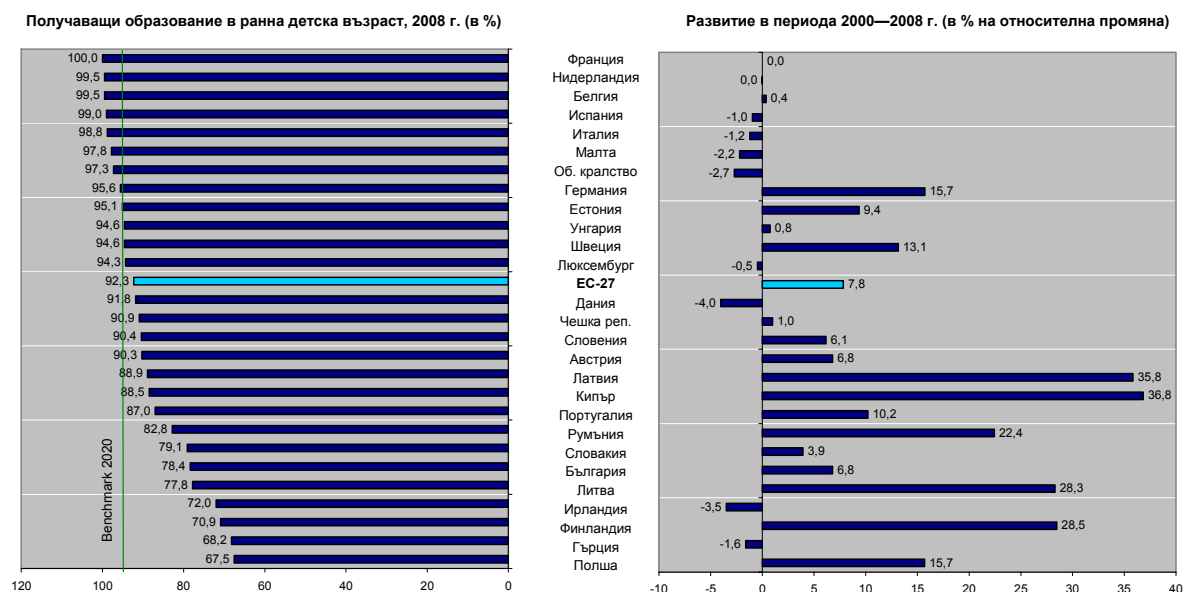
³ ОИСП, *PISA 2009 results Vol.2: Overcoming Social Background* (2010 г.), стр. 97-8; Международна асоциация за оценяване на постиженията в образованието (IEA), *PIRLS 2006 International Report*, (2007 г.), стр. 158.

⁴ Заключение на Съвета от 26 ноември 2009 година относно образованието на деца с мигрантски произход (ОВ 2009/С 301/07).

⁵ Заключение на Съвета от 11 май 2010 година относно социалното измерение на образованието и обучението (ОВ 2010/С 135/02).

⁶ Работен документ на службите на Комисията „Осъществяване на целите от Барселона относно детските заведения за деца в предучилищна възраст“ (SEC(2008) 2524).

получават ОГРДВ. Както показва следната графика, средната стойност за ЕС в момента е 92,3 %, като немалък брой държави изостават значително.

Източник: ГД „Образование и Култура“ — Източник на данните: Евростат—UOE⁷

Следователно разширяването на обхвата на предоставяне на предучилищно образование продължава да представлява важно предизвикателство. Качеството на ОГРДВ обаче също трябва да е високо. По тази причина през последните години държавите-членки изявиха желанието си за по-тясно сътрудничество на равнище ЕС по въпроси, свързани с подобряването на качеството на ОГРДВ. През 2006 г. министрите заявиха, че в рамките на цикъла на учене през целия живот чрез ОГРДВ могат да се постигнат най-високите нива на възвращаемост, особено за децата в неравностойно положение⁸. През 2008 г. те се споразумяха по поредица от приоритети за сътрудничество на равнище ЕС по въпроси, отнасящи се до политиката в областта на училищното образование, включително за начините да се осигури достъпно и висококачествено предучилищно образование⁹, а през 2009 г. приеха стратегическа рамка за сътрудничество в областта на образованието и обучението до 2020 г., сред чиито приоритети за периода 2009—2011 г. бе „да се утвърждава всеобщият и справедлив достъп и да се подобрява качеството на предлагането и подкрепата за учителите“ в предучилищното образование¹⁰.

Предвид ролята си за намаляването на броя на преждевременно напускащите училище, както и за насърчаването на социалното приобщаване в сферата на образованието, ОГРДВ ще съставляват част от стратегиите на държавите-членки за постигане на приоритетите, заложили в стратегията „Европа 2020“.

Много държави-членки увеличават усилията си за анализ и реформиране на целите си системи на ОГРДВ, като са налице много различни изходни позиции, що се отнася до

⁷ За Обединеното кралство е налице прекъсване в серията между 2002 г. и 2003 г. (по-ранните данни са прекалено високи). За Гърция данните от 2008 г. са заменени с данните от 2007 г.

⁸ Заключение на Съвета относно ефективността и равнопоставеността в образованието и обучението (ОВ С 298, 8.12.2006 г.).

⁹ Заключение на Съвета — „Да подготвим младите хора за XXI век: програма за европейско сътрудничество по въпросите на училищата“ (ОВ С 319, 13.12.2008 г.).

¹⁰ Заключение на Съвета относно стратегическа рамка за европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020 г.“) (ОВ С 119, 28.5.2009 г.).

процента на записаните ученици, предлагането, качеството, ресурсите, концепцията и управлението на ОГРДВ.

Въпреки че това е област, за която по принцип са отговорни държавите-членки, за ЕС са налице значителни възможности да придаде добавена стойност на този процес, като способства за набелязването и обмена на добри практики, насърчава развиването на инфраструктура и капацитет в сферата на ОГРДВ и подпомага провеждането в целия ЕС на проучвания относно различни аспекти на качеството и въздействието на ОГРДВ.

Настоящото съобщение е отговор на отправените от държавите-членки искания за стартиране на процес на сътрудничество, който ще им помогне да се справят с очертаното по-горе двойно предизвикателство: да предоставят **достъп до образование и грижи** за всички деца, но също така да **повишат качеството на предоставянето на това образование и грижи** посредством добре интегрирани услуги, основани на една обща визия за ролята на ОГРДВ, за най-ефикасните **рамки за учебните програми**, както и за **уменията и квалификацията на персонала и механизмите на управление**, необходими за осигуряване на висококачествено и достъпно ОГРДВ.

В държави-членки на ЕС вече могат да бъдат открити примери за някои от най-добрите практики в областта на ОГРДВ в света. Комисията възнамерява да използва отворения метод на координация, за да помогне на държавите-членки да набележат, анализират и разпространят ефективни подходи във връзка с политиката в областта на ОГРДВ, както и да ги приложат в своя собствен контекст. Комисията ще използва вече съществуващи инструменти като програмата „Учене през целия живот“ и структурните фондове, за да подпомогне иновациите, развитието на персонал и инфраструктурата в областта на ОГРДВ. Комисията ще използва също така Седмата рамкова програма за научноизследователска и развойна дейност, за да подпомогне научните изследвания, анализа и набавянето на надеждни данни относно най-ефективните подходи към ОГРДВ в ЕС и по света.

2 Достъп до ОГРДВ

2.1 Общодостъпно и приобщаващо ОГРДВ

Всеобщият достъп до висококачествени и приобщаващи услуги в сферата на ОГРДВ е от полза за всички. Той не само помага на децата да разгърнат своите заложби, но може също така да допринесе за ангажиране на родителите и на други членове на семейството със свързани с ОГРДВ мерки за подобряване на възможностите за заетост, на професионалното обучение, на образованието за родителите и на дейностите за свободното време.

Ранното детство е фазата, в която образованието може най-ефективно да повлияе на развитието на децата и да компенсира неравностойното им положение. Проучванията сочат, че бедността и тежките проблеми в семейството са най-тясно свързани със слабите учебни резултати. Големи разлики в когнитивното, социалното и емоционалното развитие се наблюдават между тригодишните деца от заможни и от бедни семейства и ако не се вземат специални мерки, до навършване на 5 години тези разлики най-често се увеличават. Проведени в САЩ изследвания сочат, че благотворното въздействие на ОГРДВ върху деца от бедни семейства е два пъти по-високо, отколкото при деца от по-благоприятна среда¹¹. По тази причина образованието и грижите в ранна детска възраст са особено благотворни за децата в неравностойно

¹¹ S.W. Barnett, „Maximising returns from prekindergarten education“, (2004 г.), стр. 10.

социално положение и техните семейства, включително имигрантите и малцинствата¹². Ползите от ОГРДВ обаче са налице и много над границата на бедността и във всички социални групи образованието и грижите в ранна детска възраст могат да помогнат за решаването на редица свързани с образованието проблеми по начин, който дава по-трайни резултати и е по-ефективен по отношение на разходите от мерките, предприети на по-късен етап¹³.

ОГРДВ е важен начин за намаляване на случаите на преждевременно напускане на училище, които са тясно свързани с неравностойното социално-икономическо положение. Чрез общодостъпното висококачествено ОГРДВ могат да се преодолеят разликите в социалното развитие и в уменията по четене и писане и по смятане между децата от по-благоприятна социална среда и децата в неравностойно социално положение и по този начин да се прекъсне порочният кръг на ниски постижения и загуба на интерес, който често води до преждевременно напускане на училище, а оттам и до предаване на бедността на следващото поколение¹⁴.

По отношение на децата от семейства на имигранти данните сочат, че при сравнение с местните ученици като цяло е налице голяма разлика в учебните резултати, както и че в много държави-членки постиженията на второто поколение имигранти са по-слаби от тези на първото поколение и че процентът на преждевременно напусналите училище е средно два пъти по-висок¹⁵. Семействата на имигранти често не познават нито езика, нито образователната система на приемащата държава и съответно за родителите в тези семейства е особено трудно да помагат на децата си в учебния процес. Налице са убедителни данни, според които получаването на ОГРДВ може да е изключително благоприятно за когнитивното и езиковото развитие на децата на имигрантите. Примерни програми в САЩ показваха значителни положителни резултати от гледна точка на успеха в образованието и доходите по-късно в живота, но също така и по отношение на престъпното поведение¹⁶. Осигуряването в ранна възраст на езикова помощ за деца, които у дома говорят на друг език, е важно за подобряването на тяхната подготвеност за училищната среда, както и от гледна точка на това да им се даде възможност да започнат училищното си образование при равни условия със своите съученици.

Положението на ромското малцинство например често е по-трудно и повечето държави-членки са изправени пред засягащото цялата система предизвикателство да предоставят подходящи възможности за образование за ромските деца. Макар да се нуждаят от подкрепа в по-голяма степен, дялът на ромските деца, получаващи ОГРДВ, като цяло е много по-нисък от този на местното население, и увеличаването на тези възможности е ключово предизвикателство по отношение на политиката в тази област в целия ЕС. ОГРДВ могат да играят ключова роля за преодоляването на неравностойното

¹² J. Bennett, „Benchmarks for early childhood services in OECD countries“, изследване на Изследователския център „Innocenti“ (2008 г.), стр. 23; Joseph Rowntree Foundation, „Poorer children’s educational attainment“ (2010 г.).

¹³ S.W. Barnett, „Benefits and costs of quality per-school education: evidence based-policy to improve returns“. Доклад, представен на Седмото заседание на Мрежата на ОИСР по въпросите на ОГРДВ, (2010 г.), стр. 11.

¹⁴ Работен документ на службите на Комисията „Намаляване на случаите на преждевременно напускане на училище“ (SEC(2011)96), стр. 15.

¹⁵ Заклучения на Съвета относно образованието на деца с мигрантски произход (ОВ С 301, 31.12.2009 г.).

¹⁶ D. Nusche, „What works in migrant education?“, ОИСР, Работен документ за образованието № 22 (2009 г.), стр. 27.

положение, в което ромските деца се намират по отношение на образованието, както става ясно от пилотни действия за приобщаване на ромите, провеждани в момента в някои държави-членки с финансова подкрепа от бюджета на ЕС¹⁷.

Що се отнася до децата със специални образователни потребности, чрез участието си в Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания държавите-членки се ангажираха с приобщаващи образователни подходи¹⁸. Въпреки това около 2 % от децата в европейските училища продължават да се обучават отделно в специална среда. Образованието и грижите в ранна детска възраст дават възможност за по-висока степен на приобщаване на децата със специални образователни потребности, като подготвят почвата за интегрирането им по-късно в обикновените училища.

Реализирането на потенциала на ОГРДВ за справяне с очертаните по-горе предизвикателства по отношение на приобщаването зависи от устройството и финансирането на системата за ОГРДВ. Налице са недвусмислени данни, че достъпът за всички до качествено ОГРДВ е по-ползотворен от мерки, насочени изключително към уязвими групи. Насочването на ОГРДВ към определени целеви групи създава проблеми, тъй като на практика надеждното идентифициране на групата е трудно. То също така често стигматизира бенефициентите и дори може да доведе до сегрегация в по-късните етапи на образованието. При услугите, насочени към определени целеви групи, рискът те да бъдат преустановени е по-висок, отколкото при услугите, които се предоставят за всички.

Важно е да не се забравя, че независимо колко са добри, услугите в областта на ОГРДВ могат само частично да компенсират бедността в семействата и неравностойното социално-икономическо положение. За да се увеличат дългосрочните ползи от висококачественото ОГРДВ за децата в неравностойно положение, образованието и грижите в ранна детска възраст трябва да се свържат с инициативи в други области на политиката в една всеобхватна стратегия (заетост, жилищно настаняване, здравеопазване и т.н.).

2.2 Ефективно и справедливо финансиране

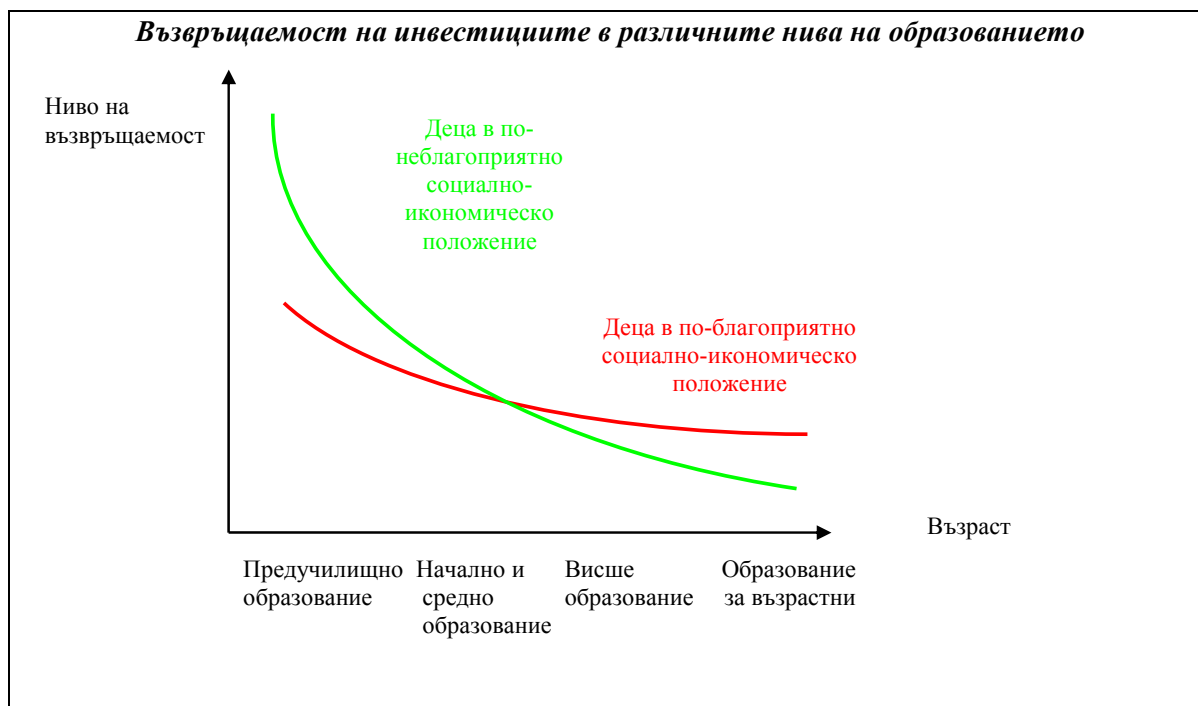
Както се вижда от следната графика, възвръщаемостта на инвестициите в образованието в ранна детска възраст е най-висока, особено за децата в неравностойно положение, докато тенденцията при инвестициите в образованието в по-късни етапи е те диспропорционално да облагодетелстват деца в по-благоприятно социално-икономическо положение.

¹⁷

За повече информация: http://ec.europa.eu/regional_policy/themes/roma/about_en.cfm?nmenu=2

¹⁸

Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (2006 г.) бе подписана от всички държави-членки и ратифицирана от повечето от тях.

Източник: COM(2006) 481, стр. 4.

Разходите на дете за ОГРДВ могат да бъдат най-малко на същата стойност като тези за училищно образование, особено ако услугите са с високо качество, но изследванията сочат, че висококачественото образование и грижи в ранна детска възраст могат да подобрят съотношението между разходите и ползите. С други думи, чрез по-големи инвестиции в образованието в ранна детска възраст могат да се *спестят* разходи на по-късен етап¹⁹. Въпреки това в повечето държави-членки публичните разходи за образование на дете за периода на ранното детство са по-малко, отколкото в който и да било друг период²⁰.

В държавите-членки съществува голямо разнообразие на модели на финансиране на ОГРДВ, разчитащи на публични или на частни източници. Всички европейски държави финансират или съфинансират предоставянето на ОГРДВ за децата на възраст над 3 години от публични източници, като по-малко от половината от държавите-членки на ЕС поемат по-голямата част от разходите, без да изискват от семействата да заплащат. По отношение на децата на възраст под 3 години тенденцията е предоставянето на ОГРДВ да става с частно финансиране. За предоставянето на услуги на рискови групи някои държави-членки предлагат допълнителна финансова помощ, допълнителен персонал и финансови стимули за задържане на персонала.

Предвид повишеното политическо внимание на държавите-членки към сферата на ОГРДВ и предвид следствията от ограниченията, наложени върху публичните разходи, е налице силна нужда да се гарантира, че отпуснатите средства се използват по най-ефективния начин.

Услугите в частния сектор могат да ограничат публичните разходи и да предоставят на родителите възможност за по-голям избор и контрол. Не трябва обаче да се допуска по този начин да се ограничи наличието на висококачествени услуги за всички.

¹⁹ M.E. Lamb, „Nonparental child care: context, quality, correlates and consequences“, в. W. Damon et al, *Handbook of Child Psychology* (1998 г.).

²⁰ ОИСП, *Doing better for children* (2009 г.), стр. 15.

Семействата с ниски доходи най-често имат най-голяма нужда от грижи за техните деца на ранен етап и на възможно най-ниска цена, но често не могат да си позволят да осигурят на своите деца услугите в сферата на ОГРДВ, предлагани от частния сектор.

3. КАЧЕСТВО НА ОГРДВ

3.1 Учебна програма

Услугите в сферата на ОГРДВ трябва да бъдат замислени и предоставени така, че да задоволяват целия спектър от потребности на всички деца — познавателни, емоционални, социални и физически. Тези потребности силно се различават от потребностите на по-големите деца, които са в ученическа възраст. Изследванията сочат, първите години от живота на децата са най-определящи за по-нататъшното им развитие. В този период се полагат основите на най-важните им навици и се установяват модели на поведение за цял живот.

Придобиването на умения, различни от когнитивните (като например постоянство, мотивация, способност да общуват с други хора) в ранното детство е от централно значение за всеки следващ досег с образованието, както и за успешното интегриране в обществото. Затова съдържанието на учебната програма не трябва да се ограничава с когнитивно усвояване на знания, а да обхваща социализацията и редица аспекти, които не са когнитивни. Следователно е нужно интегриране на грижите с образованието, независимо дали системата за ОГРДВ е разделена на а) детски грижи от момента на раждане до 3 години и б) предучилищно образование от 3 години до започване на училище, или пък се базира на единен модел, който обхваща целия период от раждането до започване на задължителното училищно образование²¹.

Предвид широката гама от подходи, които съществуват в момента в ЕС, е важно специално внимание да се обърне на въпроса за качеството на учебните програми и на въпроса дали те са подходящи, както и да се анализира положителният опит в държавите-членки и да се почерпи от него, за да се гарантира най-силното възможно въздействие на ОГРДВ.

3.2 Персонал

Компетентността на персонала е ключът към висококачественото ОГРДВ. Привличането, обучаването и задържането на персонал с подходящата квалификация представлява огромно предизвикателство. Тенденцията в интегрирането на грижите и образованието е повишаването на равнището на професионализация на персонала, работещ в сферата на услугите за ОГРДВ, включително по-високо ниво и по-широк обхват на образователните степени, които се изискват, по-високи заплати, по-добри условия на труд. Като цяло обаче профилът на персонала остава много разнообразен. Все още е налице тенденцията „преподаването“ да се възлага на квалифицирания персонал, а „грижите“ — на по-малко квалифицирания персонал, което често води до липса на последователност, що се отнася до грижите и образованието на отделното дете.

Освен това широката гама от проблеми, с които се занимава персоналят в сферата на ОГРДВ, и различията между децата под тяхна грижа изискват постоянен размисъл върху педагогическите практики, както и системен подход към професионализацията. В много държави обучението за работа с деца в риск е неделима част от базисното обучение, но много други аспекти на многообразието не са разгледани в достатъчна

²¹ Доклад на мрежата „Евридика“, *Образование и грижи в ранна детска възраст в Европа: справяне със социалното и културното неравенство* (2009 г.), стр. 29.

степен. Освен това заетите в сферата на ОГРДВ рядко имат същите възможности за обучение при започване на работата, обучение на работното място и постоянно професионално развитие като учителите в училищата.

Така че макар в много държави-членки да е постигнат напредък в посока на по-голяма професионализация и специализация, що се отнася до персонала в сферата на ОГРДВ, в много държави този процес започва от ниско изходно равнище и подобряването на положението ще представлява важна част от разрастването на услугите за ОГРДВ.

Съществува много важният въпрос за баланса в представянето на двата пола сред заетите в ОГРДВ. Почти целият персонал е от женски пол. Това е повод за тревога от дълго време. В някои държави са набелязани цели за наемането на мъже в сектора на ОГРДВ или е направен опит да се промени профилът на професията, така че да се ограничи превесът на единия пол²². Съществува належаща нужда кариерата в сектора на ОГРДВ да бъде направена по-привлекателна за мъжете във всички държави в ЕС.

3.3 Управление на ОГРДВ

Ползите от качествено ОГРДВ се натрупват в дългосрочен план, което означава, че останалата част от системата трябва да гради върху тяхната основа, за да не бъде пропилян добрият старт.

Системен подход към услугите в сферата на ОГРДВ означава тясно сътрудничество между различните сектори на политиката като образованието, заетостта, здравеопазването, социалната политика. Подобни подходи дават на правителствата възможност да организират и управляват политиките по-лесно и ефективно, както и да свържат ресурсите, предназначени за децата и за техните семейства. За това се изисква една ясна визия, която се споделя от всички заинтересовани страни, включително родителите, обща рамка за политиката в сектора, съдържаща последователни цели за цялата система, както и ясно определени роли и отговорности на централно и местно равнище. Този подход също така помага за това услугите в сферата на ОГРДВ по-добре да отговорят на нуждите на местно равнище. Обменът и сътрудничеството в областта на политиката на равнище ЕС могат да помогнат на държавите да се учат от добрите практики в други държави по отношение на тази важна и представляваща предизвикателство задача.

Безпроблемното преминаване от една институция в друга (например от предучилищното към училищното образование) изисква ефективна комуникация между институциите, както и последователност от гледна точка на съдържанието и стандартите. Освен това растящите социални различия в ЕС и предизвикателството в системата да бъдат интегрирани деца от все по-различна социална и културна среда правят прехода от семейната среда към ОГРДВ, както и преминаването в друга възрастова група в рамките на една и съща институция, все по-важни.

Механизмите за гарантиране на качеството за ОГРДВ обикновено трябва да почиват върху съгласувана педагогическа рамка, обхващаща целия период от раждането до възрастта за започване на задължителното училищно образование. Подобни рамки са по-широки от една традиционна учебна програма. В тях могат да се очертаят изискванията за квалификацията на персонала, педагогическите насоки и стандарти, както и регулаторната рамка за услугите в сферата на ОГРДВ. В тези рамки могат да се очертаят и резултатите, които се целят, което може да помогне при проследяването на развитието на детето съвместно с родителите и персонала в ОГРДВ и да улесни

²²

ОИСП, *Starting strong II* (2006 г.), стр. 170-1.

напредъка му към следващите нива на образованието. В рамките могат да се определят последователни стандарти за цялата система, въз основа на които могат да се измерват постигнатите резултати и да се прилагат механизми за гарантиране на качеството.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В настоящото съобщение се изтъкна необходимостта от подобряване на ОГРДВ в целия ЕС посредством допълване на съществуващите вече количествени цели с мерки за подобряване на достъпа и за осигуряване на качеството на тяхното предоставяне. В отговор на отправените в заключенията на Съвета от 2008 г. и 2009 г. искания за повече сътрудничество по въпросите на политиката за ОГРДВ, както и в отговор на предизвикателството, което новият европейски референтен показател за получаването на ОГРДВ представлява, в съобщението се предлага програма за съвместна работа на държавите-членки по ключови въпроси, свързани с достъпа и качеството, която да се подкрепя с действия от страна на Комисията. Тази програма е обобщена в полетата по-долу. Тази дейност ще се организира в рамките на отворен метод на координация и ще бъде съсредоточена върху набелязването и анализа на общите предизвикателства, примерите за добри практики, както и върху начините за пренасяне на успешните подходи в други системи.

Образованието и грижите в ранна детска възраст ще играят важна роля за намаляване на случаите на преждевременно напускане на училище и затова ключовите предизвикателства, както и възможните решения в тази сфера трябва да бъдат извадени на преден план в националните програми за реформа на държавите-членки за постигане на приоритетните цели, заложи в стратегията „Европа 2020“. Належаща е нуждата да се учим от добрите практики и опит в целия ЕС, за да подобрим по този начин качеството на политиката в областта на ОГРДВ.

Теми, предложени за предмет на сътрудничество между държавите-членки в областта на политиката

Достъп до ОГРДВ

- ефективно използване на ОГРДВ, за да се подпомогне приобщаването и да се намалят случаите на преждевременно напускане на училище,
- разширяване на достъпа до качествено ОГРДВ за деца в неравностойно положение, имигранти, ромски деца (като например стимули за участие за семействата в неравностойно положение, приспособяване на предоставянето на ОГРДВ към нуждите на семействата, както и все по-голям достъп и все по-достъпна цена),
- събиране на данни за предимствата и въздействието на предоставянето на ОГРДВ за всички в сравнение с предоставянето на ОГРДВ, насочено към определени целеви групи,
- изработване на ефективни модели на финансиране и постигане на точния баланс между частни и публични инвестиции.

Качество на ОГРДВ

- намиране на подходящия баланс в учебната програма между когнитивните и некогнитивните елементи,
- насърчаване на професионализацията на персонала в сферата на ОГРДВ: каква квалификация е нужна и за изпълняването на кои функции,
- разработване на политики за привличане, обучение и задържане в сектора на ОГРДВ на персонал с подходящата квалификация,
- постигане на по-добър баланс в представянето на двата пола сред заетите в ОГРДВ,
- развитие в посока на системи за ОГРДВ, които обединяват грижите и образованието и подобряват качеството, осигуряват повече равнопоставеност и увеличават ефективността на системата,
- улесняване на прехода на малките деца от семейната среда към образованието/грижите, както и на прехода между различните образователни нива,
- гарантиране на качеството: изработване на последователни, добре координирани педагогически рамки, които включват в процеса заинтересованите страни.

В подкрепа на процеса на сътрудничество Комисията ще:

- насърчава набелязването и обмена на добри политики и практики посредством Отворения метод на координация с държавите-членки в сферата на образованието и обучението („Образование и обучение 2020 г.“),
- подкрепя развитието на новаторски подходи чрез разработването на транснационални проекти и мрежи в рамките на програмата „Учене през целия живот“,

- осигурява подкрепа за изследвания в тези области в рамките на Седмата рамкова програма за научноизследователска и развойна дейност,
- насърчава държавите-членки да инвестират в тези области посредством структурните фондове, и по-специално чрез подкрепа за обучението на персонала и за развиването на достъпна инфраструктура.
-